

Moodul	Tänapäeva ühiskond
Kursuse nimetus	Inimene ja õigus
Klass	11.-12. klass
Kursuse eesmärk	<p>Kursuse eesmärk on, et õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Omandab esmase õigusalase lugemis- ja kirjaoskuse, sh oskuse ära tunda õiguslike probleeme elulistes olukordades;2) Kujundab oma õiglus- ja õigustunnetust, väärtustab euroopaliku õigusruumi põhimõtteid ja oskab valida seaduskuuleka käitumisviisi;3) Tunneb ning austab inimõigusi ja demokraatiat, omab teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid, kujundab oma arvamuse ning on aktiivne ja vastutustundlik kodanik;4) Tunneb õiguse olemust ning Eesti õigussüsteemi põhimõtteid;5) Kasutab õigusalaseid teadmisi ja oskusi igapäevaelus, tunneb elulistes situatsioonides ära õigusliku probleemi;6) Kasutab eesmärgipäraselt õigusalase teabe digitaalseid keskkondi;7) Oskab iseseisvalt toimida teda käsitlevates lihtsamates õigusprobleemides, põhjendab oma käitumise valikuid õiguslike argumentidega;8) On omandanud õiguskäitumise seisukohast olulisi kriitilise mõtlemise, analüüsi, suhtlemise, vaatluse ja probleemide lahendamise oskusi;9) Teab õiguselukutseid.
Kursuse sisu lühikokkuvõte	Õiguse alused. Mida peab õigusest teadma? <p>Riigi ja ühiskonna tekkimise ning seadusandluse kujunemise seosed. Mõisted õigus, tava, moraal, sotsiaalsed normid. Õigusnormide struktuur ja liigitus. Õigussuhte olemus, õigussuhte subjektid. Õigusallikad, õigusakti õiguspärasus,</p>

õigusakti realiseerimise ja rakendamise põhimõtted. Õiguse tõlgendamise viisid. Õiguskäitumise olulisemaid põhimõtteid.

Õigussüsteemid, Eesti õigussüsteem. Eesti Vabariigi põhiseadus. Inimõigused.

Õiguse taksonoomia, õiguse jagunemine. Erinevate õigussüsteemide iseloomulikud tunnused. Eesti õigussüsteemi ülesehitus. Riigiõiguse põhimõtted. Inimeste põhiõigused ja vabadused Eesti Vabariigi põhiseaduses. Inimõigused. Inimõiguste kaitse institutsioonid.

Rahvusvaheline õigus. Euroopa Liidu õigus.

Rahvusvaheline õigus ja rahvusvaheline eraõigus. Rahvusvahelise õiguse põhiprintsiibid ja üldpõhimõtted. Humanitaarõigus. Rahvusvahelise õiguse allikad. Euroopa Liidu õiguse allikad. Lissaboni lepingu olulisus Euroopa Liidu kontekstis. Euroopa Liidu õiguse ainupädevus, jagatud pädevus ja toetav pädevus, mõisted esmane õigus ja teisene õigus, Euroopa Liidu määrus, direktiiv.

Karistusõigus.

Karistusõiguse eesmärgid, karistusõiguse üldised põhimõtted. Mõisted süütegu, väärtegu, kuritegu, õigusvastasus, hädakaitse, hädaseisund, katse, täideviimine, karistused.

Korruptsioon.

Korruptsiooni olemus, erinevad korruptsiooni liigid.

Kohtumenetlus.

Eesti kohtusüsteemi ülesehitus ja toimimine. Õigusmenetluste liigid eri liiki vaidluste lahendamiseks. Kohtumenetluse üldised põhimõtted. Mõisted tõendamine, tõendiliigid, lahend.

Intellektuaalne omand.

Intellektuaalse omandi mõiste, intellektuaalse omandi liigid. Akadeemiline ausus.

	<p>Tsiviilõigus. Tsiviilõiguse klassifikatsioon ja põhimõtted.</p> <p>Perekonnaõigus. Pärimisõigus. Perekonnaseaduse üldised põhimõtted. Pärimisõiguse peamised põhimõtted.</p> <p>Võlaõigus. Mõisted: võlgnik ja võlausaldaja, tehing ja tehingu vormid, lepingu sõlmimine, kohustuste täitmine, tehingu kehtetus. Lepingute sõlmimise peamised põhimõtted. Tarbijakaitse põhimõtted ja tarbija õigused.</p> <p>Tööõigus. Tööõiguse olemus, töölepingu sõlmimise tingimused ja sisu.</p> <p>Asjaõigus. Asjaõiguse olemus ja põhimõisted: valdus, omand, omandi liigid, piiratud asjaõigus, valduse kaitse, kasutamine ja käsutamine. Tagatisõigused. Igaüheõigused.</p> <p>Õiguselukutsed. Millised võimalused on tööalaseks karjääriks juristidel. Millega tegelevad ja millist haridustaset vajavad advokaat, prokurör, notar, kohtunik, kohtutäitur, riigiametnik.</p>
<p>Lõiming teiste õppeainete ja päriseluga</p>	<p>Oskus end väljendada selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lugeda ning mõista õigustekste; kasutada sobivat stiili ning sõnavara on otseselt seotud eesti keelega.</p> <p>Oskus probleeme esitada ja loogiliselt arutleda, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusviise analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida on seotud matemaatika pädevustega.</p> <p>Kultuuriloomingu väärtustamine (autoriõigus), eneseteostus põhiõigusena, rahvakultuur õiguskultuuri osana on seotud kunstiainetega.</p>

	Üldtunnustatud käitumisreeglite järgmine, seaduskuulekas käitumisviis, kodanikuõiguste ja -vastutuse teadvustamine ja omaksvõtt on seotud ühiskonnaainetega .
Akadeemilise aususe arendamine	Akadeemilise aususe põhimõtted on otseselt seotud inimese põhiõigustega ja intellektuaalse omandi kaitsega. Oluline on viidata vastavatele seadusesätetele või muudele kasutatud allikatele nii kaasuste lahendamisel kui teemakohastes kirjatöodes.
Õppija profiili rakendamine	Üheks eesmärgiks on arendada kriitilist mõtlemist olemasoleva info kasutamises ja info analüüsimisel. Väga oluline on põhimõttekindlus õigusriigi põhimõtete järgimisel ning seaduskuuleka ühiskonnaliikmena käitumisel. Suhtlemisoskus eeldab koostööd ja teiste arvamusel arvestamist probleemide lahendamisel. Kursuse käigus julgustatakse õpilasi olema teadmishimulised otsimaks teemakohast infot ja huvi tundmaks ühiskonnas toimuva vastu.
Õpioskuste, sh digioskuste arendamine	Digioskused on olulised info leidmisel ja kasutamisel. Kursuse jooksul kasutatakse erinevaid õiguslaseid andmebaase. Õppematerjalid, rühmatööd, samuti individuaalsed tööd esitakse Google Classroomis. Kaasuste lahendamisel on vajalikud uurimisoskused ja mõtlemisoskused ning oma seisukohtade põhjendamisel ja argumenteerimisel on abiks suhtlemisoskused .
Õpitulemused	Kursuse lõpuks õpilane: <ol style="list-style-type: none">1) Tunneb õiguse olemust ning Eesti õigussüsteemi põhimõtteid;2) Väärtustab euroopaliku õigusruumi põhimõtteid ja oskab valida seaduskuuleka käitumisviisi;3) Kasutab eesmärgipäraselt õiguslase teabe digitaalseid keskkondi;4) Kasutab õiguslaseid teadmisi ja oskusi igapäevaelus;5) On omandanud õiguskäitumise seisukohast olulisi kriitilise mõtlemise, analüüsi, suhtlemise ja probleemide lahendamise oskusi;6) Teab õiguselukutseid ja hindab oma võimalusi karjäärriks selles vallas.

Hindamine	Osalemine 80% tundides (sh õppekäikudel). Arvestuse saamiseks peavad olema tehtud iseseisvad kodused tööd ja rühmatööd (klassitööd). Kui õpilane on osalenud vähemates tundides ja/või iseseisvad tööd on esitamata, siis tuleb need arvestuse saamiseks esitada õpetaja antud tähtajaks või sooritada kursuse arvestustöö. Kui õpilane on läbinud Tartu Ülikooli Teaduskooli kursuse „Õiguse alused“, siis kursus arvestatakse sooritatuks. Soovitatav on osaleda siiski õppekäikudel ning külalisesinejate tundides.
Õppekäigud, külalisesinejad jms projektid,	Kursuse jooksul toimuvad võimalusel õppekäigud Tartu Maakohtusse, Riigikohtusse, Tartu vanglasse. Võimalusel on kutsutakse tundi külalisesinejaks advokaat, prokurör, kohtunik, notar, riigiametnik (jurist).
Õppetöö diferentseerimine	Võimalusel saab õpilasi suunata näiteks Riigikohtu kaasuskonkursil osalema. Huvilistele saab soovitada õiguslaseid artikleid. Külalisesinejatega kokkuleppel on mõned õpilased saanud minna töövarjuks.
Õppematerjalid	Tunnimaterjalid: Loenguslaidid on õpilastele kättesaadavad Google Classroomis. Slaididel on viiteid täiendavaks teemakohaseks lugemiseks. Kasutada saab e-koolikoti vastava kursuse materjale. Õiguslased andmebaasid (Riigi Teataja, Riigikohus).